

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків

Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополуночі.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунчини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—

Рекламації неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Розлад у висших школах.

(X) Оповідненє про нараду ректорів з міністром просьвіти в справі універс. страйку, котрого зміст ми подали оноді, змінило відразу положенє на університетах. Мними вольнодумні студенти, котрі ідучи за покличами N. fr. Presse і інших подібних часописий, а також таких професорів як Масарик, розпочали боротьбу в обороні нібито загроженої свободи науки і свободних наукових дослідів, обернули ся тепер проти ректорів і професорів. Ректори і професори, що або похвалювали дотеперішнє поступованє студентів або їх заохочували до того, тепер бачать, що самі накликали собі лихо, якого їм не так легко буде можна позбутися. Студенти, котрим се підлещувало, що они взяли керму висших шкіл у свої руки і що університетські власти підлягали їх змаганям, тепер недоволені заявою ректорів і їх порозумінєм з міністром просьвіти і тому звертають свою боротьбу проти дотеперішних союзників—проти ректорів.

До сего розладу довели самі т. зв. вольнодумні професори, котрі ганяючи ся за популярністю у зарозумілих на своє академічне горожанство радикальних студентів, похвалювали їх поступованє, висловлювали їм свою прихильність і обіцували пособлювати їм в боротьбі в обороні нібито загроженої свободи науки і свободних наукових дослідів. Градецький ректор викинув з підмогою буршів з університету селян, котрі прийшли яко гості на промоцію докторску селяньского сына, а віденьський ректор напаятував сих гостей не конче приличним висловом. Між студентами-вольнодумцями і професорами в Інсбруку, Відні, Берні і Градці відбувало ся справдешнє збратанє нібито в імя оборони свободної науки, а віденьський ректор покористував ся знов промоційною нагодою, щоби виступити з визиваючою ліберальною промовою, на котру дістав рішучу відправу від промотора проф. Ляммаша. Всі ті події були лише доливанєм олію до огню і так уже розбуялих буршів, для котрих т. зв. *Vismel* є пильнішою справою, а побренькуванє шпадами ціннішою прикметою, як справдешня наука, як дійсні наукові досліді, на котрі податники складають мільони, щоби уможливити розвиток науки, пособлювати науковим дослідам. Тимчасом замість науки, замість наукових дослідів маємо застій всякої роботи а до того бучі не тільки в висших школах, але по

улицях і перед парламентом. Вправді нема на університеті примусу до науки і наукових дослідів в такому розуміню, як се є пр. в народних школах і коли радикальні бурші бажають прогайновувати свій молодий вік на бучах і дармованю, то се їх воля і їх одвічальність. Одначе годі знов терпіти такі відносини, щоби тих, що бажають учити ся, що бажають робити наукові досліді, насильно приневолювано до дармованя, або щоби так само унеможливлено виклади професорів, котрі бажають сповняти сумлінно прийняті на себе обовязки. А все те діє ся наслідком справдешнього виверненя правди горі дном. Католицькі тов-а, нападані і зневажувані буршівськими радикальними товариствами, домагають ся свободи і рівноправности, а се обертають радикальні часописи в якийсь войовничий похід на здобуванє університетів. Домаганє католицького населеня, щоби з університетської катедри і професорами, оплачуваними з податків католицького населеня, не плюгавлено католицької Церкви і її устрою обертає ся знов тими мними вольнодумцями в якусь боротьбу нібито проти свободи науки і наукових дослідів, а в посольській палаті викликає ся з підмогою таких Гоків і Масариків справдешню бучу для підкопуваня підвалин католицької Церкви.

Але ті духи, яких викликало нібито вольнодумне дневникарство, яких викликували нібито вольнодумні ректори і професори, тепер звертають ся проти нах самих. Жидівські і соціалістичні бурші звертають ся проти міністра Мархета, проти ректорів, ідуть приступом на парламент і здобувають собі там признанє і похвалу посла Цернерсторфера за своє лицарске поступованє! Ось до такої благодати довели вольнодумні професори і ректори, до розладу на університетах, до спиненя наукових викладів і наукової роботи, до насилю на тих студентах, котрі раді би вчити ся і здобути в молодім віці потрібне знанє для забезпеченя собі будучини, для справдешньої хосенної опісля діяльности в користь свого народу і загальної людської культури.

До такої благодати, до такого розладу і розстрою довело несумлінне дневникарство з N. fr. Presse на чолі підлещанєм інстинктам зарозумілих буршів, а самі т. зв. вольнодумні професори і ректори переконали ся з розмови з міністром просьвіти, що ані свобода науки, ані свобода наукових дослідів не є загрожена і що не було ніякої основи до страйків і буч спершу ними похвалюваних і пособлюваних.

Такий розлад може довести до занепаду університетів, до занедбаня науки і тому слова, які вийшли з уст монарха звернені до міністра просьвіти, щоби зробив конєць сему скандалови, найдуть вдячний відгомін в широких верствах населеня, котре платить високі податки на університети, щоби они були огнищами науки, котре посилає там своїх синів, щоби они придбали собі там знанє і несли науку і просьвіту повсюду, а не на те, щоби професори і студенти байдикували.

Політичний огляд.

Заграниця.

Про зїзд монархів в Ревлю висловив цікавий погляд визначний професор-історик берлінський Дельбрік. «Думаю, пише він, що всі змаганя звернені до зближеня трех держав, вийшли переважно з почину Франції, котра бажає тим способом осягнути більше свободи в Марокку, щоби не потребувала оглядати ся на Німеччину і на договори в Альджезірас. Поза тим сумніваю ся, щоби ті проби зближеня могли принести поважні наслідки і запутанини; думаю, що они радше мають значіне симптомів межинародного політичного положеня. Росія потребує конечно нової заграничної позички, котрої доси не вдало ся їй добути. Може бути, що в союзі з Англією видобуде ся з тих фінансових трудностей. Положенє в Персії є також вельми поважне і думаю, що Англія і Росія повинні що до того порозуміти ся. На справі близшого Сходу також звернуть монархи свою бачність. В тій справі дуже заінтересована Австрія і такий обачний політик, як бар. Ренталь певно на се звернув увагу. В усяким случаю однак тісне зєдиненє Англії з Росією з огляду на зовсім відмінний устрій тих держав є неможливе. Зближенє Англії до подвійного державного союзу викликанє сучасними струями в Англії. Англійські політики вважають Німеччину найповажнішим навзаводником на всесвітній торговниці і на полі всесвітньої політики і тому намагають ся ослабити німецькі впливи. Може бути, що Англія не згоджує ся з наконечними цілями російско-францускої політики заграничної, на всякий однак случай сподіває ся з сучасного положеня винести значні користи.

Марокканьскому султанови Муляй-Гафідови повело ся торжественно вїйти до столиці Марокка, Фецу, де єго населенє повитало радісно, а всі племена принесли єму дари. Се вказує, що більшість Марокканців признає султаном Гафіда. Усунений з престола брат єго Абдуль-Азіє намагає ся спинити населенців приморского міста Тангеру (де є місія європейскі), щоби не прилучили

ся до Гафіда, бо тоді роля Азіса була би скінчена. Популярність Гафіда ґрунтується на тім, що рішучо встоює за незалежністю Марокка і не признає го сподарки французьких військ в краю, коли Абдуль-Азіс всю свою надію покладає на поміч Європейців для осягнення престоло.

Перський шах з вірним йому військом знаходить ся в Богшані поза мурами Тегерану, де тепер господарюють всякі політичні союзи, які громадають ся около меджилісу (парляменту). Так само на провінції господарюють місцеві політичні організації (енджумені), які стоять в зносінах з меджилісом. В Тегерані політ. союзи хотіли розтягнути нагляд над двірським скарбом і арсеналом, але показало ся, що там пустки. Населення обвиняє шаха о порозумінє з Росією для знищеня конституції. Шах мав стілько власті і гроша, що заіменував вірного собі Хаджіба-ед-Дуле губернатором Тегерану і з его підмогою намагає ся там згнобити зворушенє. Може прийти до острої розприши шаха з меджилісом, котрий все можливе робить для обмеженя боротьби. Однак загально думають, що на случай забурень в Персії Росія і Англія возьмуть ся до привернення там ладу.

Володимир Антонович.

Доля Галицької Руси під австрійським правлінням*).

Перехід під австрійське правління був для Галицької Руси вельми щасливий. Припадково зложило ся так, що під ту пору був цісарем в Австрії Йосиф II., освічений і добромисний володар, що належав до звісних передових умів Європи 18. в. о правдиво філософській освіті і людяній вдачі. Ціле своє життя жертвував він на се, щоби двигнути освіту своїх підданих і злагодити їх економічне положенє. Однак его думка — о свободити від кріпацтва всіх селян свого цісарства, стрінула ся з сильними перепонами та частими оружними бунтами, з якими він не міг справити ся.

Розгляньмо діяльність сего цісаря зглядом Галицької Руси. Нема майже одної сторони життя Галицької Руси, якої би не торкнулась освічена і людяна діяльність Йосифа II.

Він старав ся просвітити своїх нових підданих, злагодити, скілько можна більше, долю селян і своїм підданим надати рівноправність. Доля уніятського духовенства було тоді дуже незавидна; висша єрархія не мала засобів до відповідного встановленя, шкіл не було зовсім; була лиш одна домашня школа в домі львівського уніятського єпископа, де вчили ся протягом пів року кандидати священничого стану; наука полягала на вивченю практичних обовязків священників; підручником для учеників була книга, що звала ся «богословіє правотчительне» і вийшло 1760 року. Се збір всего того, що треба було знати кандидатови на священство. Не дивота отже, що уніятські священники були або півписьменні, або зовсім неписьменні, так,

*) Подаємо нашим читачам перекладом з московської мови частину університетських викладів пок. проф. Антоновича, виданих літографією п. в. «Історія Галицької Русі». Частина й досі не устаріла ще зовсім, а особливо історія народного відродженя в Галиччині цінна поглядами чоловіка, що одіював події з далека від партійних спорів своїх галицьких родимців. Переклад подано без ніяких річевих змін. — *Ред. Рус.*

що навіть молитов вчили ся «наізуст», не вмюючи їх прочитати з книги. Суспільне положенє духовенства було ще гірше: повстало питанє, чи некатолицькі священники вільні від данин і інших повинностей кріпацтва. Соім 1766 р. рішив, що сімі некатолицьких священників не-свобідні і підлягають панщині. Однак в дійсности було так, що дідичі приневолювали не рідко і православних і уніятських священників до відбуваня панщини. В 1773 р. дістала ся Галичина Австрії і від сего таки року починає ся ряд розпорядків, які зміряють до поступенного зрівнаня уніятського духовенства з католицьким. В 1779 р. то є в півтора року після прилученя Галицької Русі до Австрії, появил ся рескрипт, звільняючий священників і їх сімі від панщини. Два інші рескрипти звільнили їх від військового постою і осипу. В 1776 р. визначено досить значний основний капітал, який мав лежати неткненим в державнім скарбі і відсотки з него мали бути ужиті на платню для уніятського духовенства. Се була перша платня для духовенства. Однак далеко важніші були стараня Йосифа II. о освіту уніятського духовенства. В 1775 р. засновано перший заклад, забезпечуючий образованє уніятського духовенства під іменем «Vareaum» (семинарія при церкві св. Варвари) у Відні, з шістьома державними стипендіями для кожної уніятської єпархії. В 1778. засновано правит. своїм коштом семинарію у Львові. Се випало на час секуляризації католицьких монастирів; як відомо, Йосиф II. зірвав конкордат з папою і майно католицького духовенства забрав до державного скарбу. На львівську семинарію віддано католицький домініканський монастир; для семинарії визначило правительство потрібні фонди, утворено 200 державних стипендій і засновано богату бібліотеку. Зразу було оповіщено офіційально, щоби виклади виголошувано в рускій мові, так само проповіді мали бути виголошені по руски і від кандидатів на священство жадано, щоби они предладали документи, стверджаючі, що они можуть научати і проповідати по руски. В 1784 р. основано з державних фондів львівський університет з чотирма виділами: богословским, правничим, медичним і філософичним. На шести катедрах богословських наук виклади мали бути виголошувані по руски. Професорам інших виділів лишено до волі викладати в однім із слідующих язиків: рускім, польскім, німецькім і латинськім. Виклади в рускій мові були конечні в Галицькій Русі, щоби священники могли научати і проповідати по руски. Першими професорами були там знамениті люди. І так катедру філософії займав знаменитий Петро Лодий; професором фізики був знаменитий Ігнатий Мартинювич.

В 1791 р. видав Йосиф II. розпорядок, наказуючий сільским священникам засновувати сільські школи при своїх церквах і для тих шкіл визначив він особний державний фонд. Також визначило правительство фонд на видаванє учебників для сільських шкіл. В 1786 р. видано катехизм, в 1790 р. буквар і часослов. Замітимо, що є ще ряд розпорядків Йосифа II., якими уніятське духовенство зрівнано що до прав і привілеїв з католицьким і освобождено від гнету зі сторони католиків. Заведено уніятські консисторії. Однак всі ті так добродійні полекші для уніятів відбили ся некорисно на уніятськім духовенстві; може бути, що довгий гнет звів уніятське духовенство в блуд. Коли оно найшло ся під охороною правительства, повстав спір між білим і чорним уніятським духовенством о перевагу в єрархії; василиянський чин хотів заволодіти церковною єрархією. Правительство мусіло вмінати ся до спо-

ру і зажадало однакової участі в справованю єрархічних обовязків чорного і білого духовенства. В горах Карпатах вступував оден православний Скитський монастир; бажаючи навести его на унію, звернуло ся уніятське духовенство до Йосифа II. з просьбою, щоби він приказав сему монастиреви прийати унію. Йосиф відповів: «Не можна допустити до знесеня неуніятського Скитського монастира, однак про добровільне приступленє его до унії нехай постараять ся самі уніятські ревними проповідями, переконуванєм, а особливо гарними прикладами непорочного життя».

(Дальше буде).

НОВИНИ.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Теодота сщм.; римо-кат.: Сильверія М. — В неділю: руско-кат.: Теодора; римо-кат.: Альойзія.

— Про Недільну та єї перехід на латинське доносять нам ось яку вістку: В часі процесу в Самборі всі обжаловані (42 селян) будучи в Самборі під курателею вшехпольків, удавали Польків та заявляли перехід на латинське. Придлений для Недільної ке. Мадей навіть запровадив всіх бойків з Недільної під пам'ятник Косцюшка, де збаламучені бойки поздіймавши капелюхи слухали казаня про сего «святителя». По процесі і по засудженю 8 обжалованих на тяжку вязницю від 3 до 5 неділь, бойки всі здурніли — та на велике «змартвоє» вшехпольків всі Недільчани вернули на лоно своєї Церкви. Війт і писар лишили ся еще при кирніі дальше. Всі прочі Недільчани сповідали ся сповідею великодню у свого пароха, та перепросили его говорячи, що всі они були підбурені злими людьми. Тепер однак заносить ся на сумну історію для бідних бойків і на «розчарованє» вшехпольських міسیونарів. Недільчани на кількітні заходи за священником, на поїздки і на процесу зробили довг 5000 К., котру то суму позичив на кільканадцять підписів на вексель місцевий арендар. Тепер тойже заркажив вексель і заінтабулював ся на грунтах бідних бойків. Недільчани зложили в старостві на дотацію для свого священника 6.000 К. Що з тими грішми стало ся, не звати. Ке. Мадей вже з Недільної виїхав, а селяни зажадали звороту 6000 К. Мабуть прийде до процесу і староство буде мусіло 6.000 К. звернути. Сею сумою хочуть Недільчани охоронити свої грунта від публичної ліцитації. Ось до чого веде вшехпольська дурійка. — З сєї вірної історії з Недільної видно, як то безвідставно напало «Народне Слово» і «Діло» на нашого поважаного, любимого і правдивого апостольського мужа Експ. Єпископа Чеховича.

— 3 Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові. Сими днями відбули ся два засіданя історичної комісії. На першому засіданю голова товариства проф. Грушевський подав до відомо переговорі в справі участі наукового товариства в чернігівському археологічному зїзді. Вислухавши се повідомленє і прийавши до відомо те становище, яке заняло в сій справі українське Наукове Товариство в Кїві, секція ухвалила, що й львівському Наук. Тов. ім. Шевченка не слід брати участі в сьому зїзді. Висловлено також бажанє урядити в найшвидшому часі український науковий зїзд. Потім реферував проф. Грушевський статю д-ра З. Кузєлі під заголовком «Огляд антропологічних і археологічних часописів за р. 1907», яку ухвалено друкувати в «Записках». Нарешті ухвалено звернути ся до Виділу за підмогою для д. В. Щербаківського на подорож на Угорську Русь для зниманя церковних типів. — На другому засіданю істор. комісії др. Мйрон Кордуба реферував свою розвідку під заголовком «Проба австрійського посередництва між Хмельницьким та Польщею». Розвідка пи-

сана на підставі ще ніде не друкованого архівного матеріалу, зібраного автором. Її ухвалено друкувати в «Записках». Проф. Грушевський реферував статейку М. Зубрицького п. заг. «Галицькі священники в Холмщині» (Кілька причинків).

— **Книжка пропала** — або низький подвиг всепольських шовіністів. Недавно вийшла книжка п. в. Młoda Ukraina, wybór nowel. Warszawa 1908. Nakład księgarńi G. Centnerszwe-га і S ki". Сторін 265. Є се збірка дрібних оповідань, образків, нарисів молодішої генерації наших письменників, переложені Влад. Орканом. Книжка ся, як зазначено, видана у Варшаві і там можна її набути. В Галичині її сконфіскували, не прокуратори австрійські, але всепольські шовіністи, аби, не дай Боже, она не попала якому Полякови в руки і не подобала ся. Отсе, мимоходом сказати, свідчить найлучше про вартість сеї книжки. Про ту сумної пам'яті конфіскацію дізнаємо ся з листу д. Доманицького до «Ради», де він пише ось що: «Вранці була ще в краківських книгарнях, а увечері прийшли покупці не покупці, а так собі якісь люде, і забрали геть усі книжки... Куди, на що, для чого — не питайте ся! Отакі мудрагелі, — жалів ся оден розумнійший книгар у Кракові. І що їм з сього прибуде? Ну, та у Львові ви напевно у Альтенберга дістанете». Іду другого дня до Львова, іду до Альтенберга. «Дайте мені книжку «Młoda Ukraina!» — «А, зараз», — заметушив ся приказчик Побіг в одну хату, — нема щось довгенько. Бачу по телефоні з кимсь розмовляє. «Бачте, вона ще не вийшла: ще трохи не додрукована!» Ага... і тут те саме, що й у Кракові! Львівський книгар Альтенберг, як довідав ся я, кував у варшавського видавця половину видання (усього друковано було 1.500 примірників), і тимчасом як в Крулеві книжка іде добре, в Галичині її сконфіскували польські шовіністи».

— **Економічний рух на Буковині.** Дня 15. с. м. відбули ся в Чернівцях заг. збори «Союза руских хліборобских спілок на Буковині Селянська Каса», якого головою є проф. др. Смаль-Стоцький. Від союзних спілок явили ся 53 відпоручники, а всіх членів-учасників зборів було поверх 200. Збори отворив др. Стоцький, почім відчитано рахункове замкнене. Актива Союза риносили в 1907 р. 2.417.908-12 К; чистий зиск 20.001-28 К. Потім начальник Союза вказував на хиби, що панують по сільських касах. Головною недостатчею кас було, що люди не складали по касах своїх ощадностей. Підчас коли німецькі кольтоністи на Буковині мали в своїх райфаїзенках понад три мільони корон вкладок щадничих, то в руских спілках було всего 300.000 К вкладок. По просторій дискусії уділено зарядови абсолютну. Горячу дебат уклікала справа ширення союзного органу «Народне Богатство» (у нас аналь. «Економіст»). Вкінці прийнято резолюцію, аби всім членам «Селянської Каси» вислано «Нар. Богатство» прямо на їх адресу. Бідніші члени, які мають менше як 20 К позички, дістають часопис даром. Ухвалено утворити інституцію окружних ревізорів, які мали би доглядати в своїм окрузі по яких десять кас. Задля спізненої пори відпало кілька намічених рефератів. Из звіту Союза видно, що економічний рух на Буковині між Русинами розвиває ся не менше живо як в Галичині.

— **Переслідуванє Українців в Росії.** Заходами козельського справника Максимовського, з наказу чернігівського губернатора, закрито філію чернігівської «Просьвіти» в Козельці. Се дуже вразило не тільки тих осіб, що близько стояли до «Просьвіти», а й людей навіть інших народностей, бо справді се товариство було єдиним тільки огнищем культурного життя в Козельці. Та всі потішають ся думкою, що з осени «Просьвіта» в Козельці буде відновлена, про що вже і роблять заходи.

— **Ювілейні 5-коронівки.** З нагоди царського ювілею вичеканено сего року 20-10-5- і 1-коронівки а також і новоустановлену монету 100-коронову. До виданих вже ювілейних 20-10- і 1-коронівок прилучають ся тепер юві-

лейні 5-коронівки, котрі онаді пушено в курс. Аверс монети прикрашує царське погрудє, зладжене після моделю проф. Маршала, а реверс є твором проф. Стефана Шварца. Видно на ній статі в розвійнім одязі, що в правій руці держить лаврову галузку, а лівою вказує на цифри літ 1848—1907. Крім корони й означена вартости монети є ще на ній напис: «Duodecim lustris gloriose peractis». Ювілейні 5-коронівки можна вимінати за звичайні в австро-угорськїм банку і єго філіях та у всіх урядах податкових.

— **Українська проповідь.** До каменецько-подільської часописи «Подолія» пишуть з Залипова, що там в день католицького свята Івана Непомука православне духовенство запорядило святоточну службу Іванови Вояюви, причім виголошувано українські проповіді до народа, який ізза сего незвичайно радів до слів. Коли ходить о борбу з націоналізмом, то православне духовенство послугує ся й рідною мовою українського народа, за теж чорносо-тенці усіх сил докладають, щоби не допустити до введеня української мови до народних шкіл на російській Україні, хоч як се конечно вже хочби в інтересі загальної грамотности.

— **Заходи львівської «Просьвіти» біля розвитку садівництва.** Часте захоочуванє на зборах читальнє та філій до рационального веденя садівництва, осягає своєю цілю, бо з року на рік росте серед наших селян стараннє плеканє дерев. Сей корисний обяв бачив Виділ Товариства «Просьвіта», бо селяни щораз частійше звертають ся о пораду і о добірні щепи. Запотребованє добірних щеп стає ся щораз більше передовсім там, де селяни або міщани самі ведуть торгівлю садівництвом. На жаль продукція щеп доси в Галичині є так мала, що за високу ціну треба спроваджувати їх з закладів садівничих заграничних, а ся обставина спиноє значно піднесенє і розвій садівництва серед селян. Щоби сю перешкоду усунути, Виділ «Просьвіти» постановив при філіях і читальнях «Просьвіти» закладати овочеві школи, які доставлявали би селянам добірних і дешевих дерев овочевих (щеп) до закладаня і відновлюваня садів, а крім того служили до уряджуваня практичних садівничих курсів та демонстрацій, розбуджуючи через те знанє і замилованє до плеканя садів. І в тім напрямі розпочав Виділ свою роботу. Першу школу деревець овочевих заложено в р. 1906 при філії в Комарні на одноморговім просторі, на урядженє якої Виділ уділив на разі підмоги в квоті 700 К. В р. 1907 пороблено приготованя до заложеня другої школи при філії в Заліщиках і на ту цілю закуплено вже в Добровлянах коло Заліщик ґрунт. Школа та буде мати передовсім на цілю розповсюдженє серед селян управи винограду та плеканя винниць, які в многих місцевостях коло Заліщик мають усі условини як найкращого розвитку. Крім того львівська «Просьвіта» заходила ся від початку 1906 р. коло заложеня школи овочевой на більші розміри, так сказатиб, заведеня садівничого в Милованю (пов. Товмач), де можна буде випродуковувати щораз року около 40.000 добірних щеп і в той спосіб заспокоїти щораз більше запотребованє селян. При тім заведеню буде відбувати ся літом також практична наука садівництва і огородництва через уладжуванє постійних курсів. Щоби подати найважнійші відомости з науки садівництва для широкого ужитку дрібних господарів, видав виділ «Просьвіти» переклад праці Куровського і Табо: «Плеканє овочевих дерев і корчів». Книжочка ся написана популярно і багато ілюстрована, вийшла з друку з початком сего року.

— **Ватага вломників перед судом.** Нині рано переслухано найперше Віктора Михальського, бронзівничого челядника, літ 35, якого Снегудцький немилосерно «засипав» своїми зізнаннями. Михальський виперає ся закиненої ему участі в крадіжах в Тов-і урядників і священників у Львові, в львівськїм жидів. кагалі і в Ряшеві, де виваді був, але не здає собі справи, що там робив, бо був п'яний. Дальший обж. Теофіль Шветліх, бронзівн. челядник, літ 27, розповідає, яка була єго участь

в крадіжжї у дир. Стадника. Снегудцький взяв єго, несвідомого цілю, зі собою і запровадивши на III. поверх дому при ул. Красіцьких, казав єму ждати на бальконі, а сам пішов до мешканя дир. Стадника. По хвилі виїшов і дав єму нести малу скриньочку на ул. Під дубом ч. 12. За ту прислугу дав єму 200 К. Ту предсідатель радн. Берзон запитав, чи Шветліх не дивував ся такою щедрою заплатою, яка повинна була виносити найбільше 2 К. Третий з переслуханих нині рано то обжалований Вільгельм Гітнер (званий між злодійським ко-длом «Англіком» або «Зльотом»). Гітнер зізнає, що Снегудцького представив єму Тітель яко Ельзнеровича. Учасни в крадіжах не брав і є невинний (такий як єго товариші з лави обжалованих). Гітнер відкликує свої зізнаня при слідстві і заявляє, що тепер хоче розповісти «щирю правду», бо бачить, що Снегудцький єго не обжаловує. В дальших зізнанях крутить як швець скірою, доволі незручно, аби виказати ту свою невинність. З доси переслуханих вломників оден Васильський-Снегудцький признав ся до кількох вломів, інші обжаловані представляють ся яко невинні овечки.

— **Демонстрації в Загребі.** Вчєра підчас торжества Божого Тіла прийшло в Загребі до небувалої демонстрації проти хорватского бана бар. Равха і єго заступника. Бан підчас процесійного походу йшов за бальдахимом, а за ним віцебан, шефи секцій, старші жупани і інші достойники. Поки тривала процесія, був спокій. Колиж по обході бан і прочі достойники всіли до повозів, численні товпи народа почали кричати: «Іфуй і геть!» Товпа з кождою хвилию ще більше зростала і кричала. Вкінці посипало ся каміне на повіз бана. Кінна поліція надбігла в тій хвилі і окружила повіз бана, аби охоронити єго перед градом каміня. Повози в скорім бігу поїхали до палати бана. Так само атаковано віцебана і інших державних урядників. О 11. год. перед полуднем велика сила народа перла масою на площу перед палату бана, аби дальше демонструвати, але поліція замкнула дорогу і розігнала демонстрантів. Арештовано багато осіб.

— **Як цариця Єлисавета виховувала свої придворні дами?** Колись російські придворні дами карано дуже строго. Цариця Єлисавета уважала дуже на то, щоби єї дворачки вели ся чемно при столі а найліпшим доказом того є єї указ виданий 4. цвітня 1746 р. против неприличного поведеня при столі. Можна з того здогадувати ся, які то були ті російські придворні дами, коли цариця мусіла видати указ отсего змісту: «Іх імператорске Величество зволили приказати, щоби в комнатах, де звичайно сидять при столі придворні панове і придворні дами, уставлено тяжкі скринки з ланцусками, такі, які бувають по церквах. А коли би підчас обіду або підчас вечері якась дама сиділа при столі неприлично, то має носити на собі скринку з ланцуском аж до кінця обіду або вечері, щоби то другі виділи і бояли ся та для уникненя такої ганьби вели ся чемно. Другий указ тої цариці, котрий заказує придворним дамам строго нюхати табаку в церкві, звучить: «Іх імператорске Величество зволили іменним указом приказати двірским дамам, щоби підчас богослуженя в придворній церкві ніяка з них не нюхала табаки. Колиж би котра против того приказу Іх імператорского Величества нюхала табаку, то двірські льокаї мають відобрати їй табакерку і більше їй вже не віддати. Тійж, від котрих би зажадано відданя табакерки, мають то зробити без всякої суперечки, щоби любительки нюханя табаки з обави тої кари здержували ся від нюханя табаки підчас богослуженя». Небавком опісля карано скринками з ланцусками і тоті дами, котрі в церкві розмовляли а дотичний указ звучить: «Іх імператорске Величество зволили іменним указом приказати: Коли би підчас богослуженя в придворній церкві якась фрейліна розмовляла з другою, то треба їй повісити на шию скринку, яких уживають в приходських церквах. Для перших ранг мають уживати ся позолочувані мідяні скринки, для середних білі з цини а для про-

чих звичайні залізи. Литейник Давид Оссіпов має поробити такі скринки і подати, кілька матеріалу на них ужито".

— **Взаїмна несподіванка.** Одного красною осіннього дня 1879 р. ішли якісь дві молоді пані аристократичного вигляду, але в зовсім скромних туалетах здовж муру, який окружає пишній парк в Ульрікштад, літній резиденції шведського короля. Вони побачили якісь дверці, котрі очевидно необачний огородник забув замкнути, і ввійшли без перешкоди до королівського парку. Тут ходили вони може яких десять минут, аж побачили якогось звичайно одягненого, може п'ятидесятьлітнього чоловіка, котрий держав огородничі ножиці в руках і порав ся пильно коло рож мабуть очкував їх.

— Чуйте, чоловіче!—закликала его одна з дам до себе. Чоловік той здіймив шапку і підійшов ближше.

— Слухайте, мої любі, чи не могли би ви показати нам замок? — спитала его тота дама. — Здає ся, що тепер нема там нікого. Дістанете за то на пиво.

— Дуже охотно, мої пані; прошу, ходіть зі мною.

Він обводив їх по цілм замку, показав кожду комнату, обводив їх по всіх сходах та посянював їм чемно все, як пристало на добре вивченого слугу.

Молоді дами подивляля все, робили свої замітки до всего, а відтак одна з них спитала їх провідника: Чи розумієте по англійски?

— Ні, мої пані; я тутешній уроженець і розумію лиш по шведски.

Коли вже скінчили оглядати, виймила одна з туристок калитку з грішми і спитала: Щож вам належить ся, пане завідателю палати?

— О, нічо.

— Як то, нічо?

— Прошу лише дозволити мені поцілувати вас в хорошенькі ваші ручки.

— Який же з вас галлянтний завідатель! — сказали хороші дами усміхаючись. Якже називаєте ся?

— Оскар П., мої поважані дами.

Обі Англійки на хвилю аж стуманіли; але й зараз стямпи ся, поклонили ся низенько і відповіли: „То дозвольте, Ваше Величество, що передамо Вам привіт від нашої матери, королеві Вікторії англійської, шкотської і ірландської та цесареві індійської.

Оповідки.

— **Виділ тов-а „Ваканційних Осель“** у Львові має примістити в часі ваканцій до 100 дівчат, переважно старших з виділових шкіл. Хто схотів би взяти до себе на село рускі дівчата, звольте зголосити ся на адресу: С. Герусинський, Львів, Арсенальська 6. — Рік шкільний кінчить ся 30. червця, тому пожадані як найшвидші зголошення. Доси зголосив ся доперва оден добродій.

— **Іменована.** Міністер судівництва іменував о. Алекс. Грегоревича в Станиславові другим гр.-кат. парохом при карнім заведеню в Станиславові.

— **Вписи до середн. шкіл в Станиславові.** Вписи учеників до I. класи ц. к. гімназії з викл. язиком руским, ц. к. II. гімназії з викл. яз. польским і ц. к. школи реальної в Станиславові відбудуть ся в днях 1, 2. і 3. липня від год. 10—12 перед полуд. в канцелярії дотичних Дирекцій. До запису повинен явити ся кожний ученик лично в товаристві вітця, матери або опікуна. При вписі треба предложити: а) метрику хрещеня, згл. уродження, без якої жаден ученик безусловно не буде прийнятій; б) свідочтво щіплена віспи; в) докладно вивопнену вписову карту, якої блянкети можна набувати у терціянів дотичних закладів; г) евентуально: свідочтво шкільне з укінченої IV. класи школи народної; наколи би котрий ученик при записі не міг еще виказати ся шкільним свідочтвом за другий піврік IV. класи, може предложити таке свідочтво перед самим іспитом (перед 3. год. попол. дня 3. липня); наколи би і тоді ще не предложив свідочтва, буде уважати ся его приватистом і яко такий тратити право увільнення від устного іспиту з якого небудь предмету. Крім того кожний ученик має при вписі зложити: а) вступну таксу в квоті 4 К 20 с, б) даток на середники наукові 2 К, в) даток 1 К на

фонд шкільних ігор і забав — разом 7 К 20 с, д) окремо кожний ученик після своєї змоги повинен зложити якийсь хотьби і найменший даток на річ фонду убогих учеників. Вступні іспити будуть відбувати ся: в п'ятницю дня 3. липня від год. 3. по полуд. письменний іспит, а в суботу дня 4. липня від год. 10. рано устный іспит. Вислід іспитів оголосить ся всім ученикам в суботу по полудни, безпосередно по укінченю іспитів.

— **До П. Т. Родимців.** Кожний нарід спішить радо з помочю своєї убогій молодіжк. Наша молодіж потребує ще в більшій мірі помочи і опіки, лишена нераз всяких средств удержаня. Товариство Шкільна Поміч в Самборі підмагає убогу шкільну молодіж заосмотруючи після фондів в убраня, книжки, дає хвилеві підмоги, а крім сего удержує бурсу, для кстрої бажає витворити тревалішій основи. Придбана реальність дає найлучше свідочтво о запобігливости товариства, алеж діло ще недовершене, бож не спромоглись ми ще на вибудованє відповідного будинку, котрого плани і кошторис чекають здійсненя. Без помочи ширшого загалу добродійв діла сего не довершимо. Місцева інтелігенція складає щомісячно значні жертви на ціл товариства, котрими амортизуєсь довг і доповняєсь недобори, пливучі з удержаня бурси. Се спонукує нас відкликатись з прошенем до замісцевих Добродійв, аби підпомогли наше товариство, бож цілю его в приходити з помочю замісцевим ученикам. І найменші жертви з вдячностю приймемо. — *Свящ. М. Ортинський, Т. Біленький.*

— **Нова стация телеграфічна.** З днем 20. с. м. отворено при почтовім уряді в Гермаківці (пов. Борщів) телеграфічну стацию з обмеженою денною службою.

— **Виділ Шкільної Помочи в Самборі** розписує конкуре на префекта з обовязком виховуючого нагляду молодіжи, приміщеної в бурей ім. св. Володимира. З огляду, що на разі Товариство дати може помешканє тільки безженному, тому рефлектую на безженного, або бездітного вдівця. Учителі мають першєнство. Яко винагородженє дає Товариство помешканє і ціле удержанє. Поданя належить вносити до Виділу Товариства Шкільної Помочи на руки о. М. Ортинського, катехита ц. к. семінарій учит. в Самборі. — Від Виділу Товариства Шкільна Поміч і бурса: *свящ. М. Ортинський, Т. Біленький.*

Телеграми

з дня 19. червця.

Відень. Коресп. бюро дізнає ся, що звич. проф. церковного права в Інсбруці, др. Вармунд, став іменованій професором того права на німецькім університеті в Празі з важностю від 1. жовтня с. р.

Петербург. Міністер скарбу Коковцев вніс в думі проєкт закона на зятягненє внутрішньої позички до висоти 200 мільонів рублів ще перед затвердженєм бюджету на 1908 рік.

до
Америки
і **Канади**
ЛІНІЯ КУНАРД
найскорше.
Поясненє уділяє безплатно **Лінія Кунард**
у Львові ул. Городецька 99.

Знаменитий фільольог і математик, студент I. р. пр. глядає лекції. Ласкаві зголошення під „Diligens“ в адм. „Руслана“. (2—4)

Учительки домашної до двох дівчат і одного хлопця на цілий рік потребує о. Іван Пастернак, парох в Вацовичах, п. Дрогобич.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Євгена Білінського в Збаражж.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурсетов педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклянку:
Свій до свого!

В книгарні Тов. ім. Шевченка можна купити:
1) **Розважання про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. почт.
2) **Розважання про терпіня І. Хр. для шкільних дітий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Контора виміни
ц. к. уприв. галицького акційного
БАНКУ
Гіпотечного
виплачує без потручення провізії або коштів
всякі купони
і
вильосовакі вартіські папери.

Розклад залізничних поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станиславова	5:40	—	—	—	—
Коломій.	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10+
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станиславова	—	—	—	2:40	—
Коломій	—	—	—	6:08	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35+
Янова	6:58	9:15	1:35+	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35+
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди ідучі лише в неділі означені †.

